

ΚΕΠΠΑ

Εξεταστική Σεπτεμβρίου 2020

Με βάση τις γνώσεις σας και το κείμενο που ακολουθεί, να αναφερθείτε στην ΚΕΠΠΑ, όσον αφορά στη σχέση της με το ΝΑΤΟ και να εξηγήσετε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Ε.Ε ως στρατηγικός δρών.

Η απάντησή σας να μην υπερβαίνει τις 30 γραμμές!

Η αποστολή των απαντήσεων θα γίνει στο e-class και στο ιδρυματικό e-mail του διδάσκοντα npapanas@polsci.duth.gr

Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (απόσπασμα από το διαδικτυακό τόπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου)

Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) ορίζει το πλαίσιο για τις ενωσιακές πολιτικές και στρατιωτικές δομές, καθώς και για τις στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις στο εξωτερικό. Η συνολική στρατηγική της ΕΕ, του 2016, καθορίζει τη στρατηγική για την ΚΠΑΑ, ενώ η Συνθήκη της Λισαβόνας αποσαφηνίζει τις θεσμικές πτυχές και ενισχύει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η ΚΠΑΑ πρόσφατα υπέστη σημαντικές στρατηγικές και επιχειρησιακές αλλαγές προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας, καθώς και να ανταποκριθεί στο λαϊκό αίτημα για ενισχυμένη αντίδραση της ΕΕ.

Νομική βάση

Η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ) αποτελεί πλήρες τμήμα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της Ένωσης[1]. Η ΚΠΑΑ καθορίζεται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Το άρθρο 41 ρυθμίζει τη χρηματοδότηση της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ, ενώ η πολιτική περιγράφεται περαιτέρω στα άρθρα 42 έως 46, στο κεφάλαιο 2 τμήμα 2 του τίτλου V («Διατάξεις για την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας»), καθώς και στα πρωτόκολλα 1, 10 και 11 και στις δηλώσεις 13 και 14. Ο ιδιαίτερος ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ περιγράφεται στο άρθρο 36 της Συνθήκης ΣΕΕ.

Διατάξεις της Συνθήκης για την ΚΠΑΑ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 42 της ΣΕΕ) λαμβάνουν τις αποφάσεις σχετικά με την ΚΠΑΑ. Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται ομόφωνα, με ορισμένες σημαντικές εξαιρέσεις για τις οποίες ισχύει η ψηφοφορία με πλειοψηφία και που αφορούν τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας (ΕΟΑ, άρθρο 45 ΣΕΕ) και τη μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία (PESCO, άρθρο 46 ΣΕΕ). Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας, που έχει επίσης τη θέση του

Αντιπροέδρου της Επιτροπής (ΑΕ/ΥΕ) – αυτή τη στιγμή η κ. Federica Mogherini – υποβάλλει συνήθως τις προτάσεις αποφάσεων.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας εισήγαγε την έννοια της ευρωπαϊκής πολιτικής δυνατοτήτων και εξοπλισμών (άρθρο 42 παράγραφος 3 της ΣΕΕ) και καθορίζει, επίσης, έναν σύνδεσμο μεταξύ της ΚΠΑΑ και άλλων πολιτικών της Ένωσης απαιτώντας ο ΕΟΑ να υλοποιεί τις αποστολές του σε συνεργασία με την Επιτροπή, όταν αυτό είναι απαραίτητο (άρθρο 45 παράγραφος 2 ΣΕΕ). Αυτό αφορά ειδικότερα τις πολιτικές της Ένωσης σχετικά με την έρευνα, τη βιομηχανία και το διάστημα, μέσω των οποίων το Κοινοβούλιο απέκτησε τη δυνατότητα να επιδιώκει έναν πολύ ισχυρότερο ρόλο όσον αφορά την ΚΠΑΑ σε σύγκριση με το παρελθόν.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα να ελέγχει την ΚΠΑΑ και να λαμβάνει την πρωτοβουλία να απευθύνεται στον ΑΕ/ΥΕ και στο Συμβούλιο για το εν λόγω θέμα (άρθρο 36 ΣΕΕ). Επίσης, ασκεί έλεγχο στον προϋπολογισμό της εν λόγω πολιτικής (άρθρο 41 ΣΕΕ). Το Κοινοβούλιο προβαίνει δύο φορές ανά έτος σε συζήτηση σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ και εγκρίνει τις σχετικές εκθέσεις: μία για την ΚΕΠΠΑ, η οποία συντάσσεται από την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων (ΑΦΕΤ) και περιέχει στοιχεία που αφορούν την ΚΠΑΑ, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, και μία για την ΚΠΑΑ, η οποία συντάσσεται από την Υποεπιτροπή Ασφάλειας και Άμυνας (ΣΕΔΕ).

Από το 2012, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών διοργανώνουν διακοινοβουλευτικές διασκέψεις δύο φορές ανά έτος, προκειμένου να συζητήσουν θέματα που σχετίζονται με την ΚΕΠΠΑ. Η διακοινοβουλευτική συνεργασία στους εν λόγω τομείς προβλέπεται από το Πρωτόκολλο αριθ. 1 στη Συνθήκη της Λισαβόνας, το οποίο περιγράφει τον ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στην ΕΕ.

Οι καινοτομίες στη Συνθήκη της Λισαβόνας επέτρεψαν να βελτιωθεί η συνεκτικότητα της πολιτικής στον τομέα της ΚΠΑΑ. Ο ΑΕ/ΥΕ κατέχει τον κεντρικό θεσμικό ρόλο, προεδρεύοντας στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων στη «σύνθεση που συγκεντρώνει τους υπουργούς άμυνας» (το όργανο απόφασης της ΕΕ για την ΚΠΑΑ), και διευθύνοντας τον ΕΟΑ. Το πολιτικό πλαίσιο για τη διαβούλευση και τον διάλογο με το Κοινοβούλιο εξελίσσεται ώστε να επιτρέψει στο Κοινοβούλιο να διαδραματίσει πλήρη ρόλο στην ανάπτυξη της ΚΠΑΑ. Βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, το Κοινοβούλιο αποτελεί εταίρο στη διαμόρφωση των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης και στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που περιγράφονται στην «έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας» του 2008: «Στις σύγχρονες δημοκρατίες, όπου τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η κοινή γνώμη είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση της πολιτικής, η λαϊκή δέσμευση είναι ουσιαστική για να υλοποιήσουμε τις δεσμεύσεις μας στο εξωτερικό. Αναπτύσσουμε αστυνομία, δικαστικούς εμπειρογνώμονες και στρατιωτικούς σε ασταθείς ζώνες ανά την υφήλιο. Εναπόκειται στις κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια και τα όργανα της ΕΕ να μεταδώσουν με ποιο τρόπο όλα αυτά συμβάλλουν στην εσωτερική μας ασφάλεια».